

בעזרת ש"ת

שיעור כ"ד

לשאור על הלכות אלו
חצי שבת בשבתנו

שיעורי

הלכה ישרה

הלכות למעשה המצויות בשבת

מלאכת גוי בשבת זיו"ט [ב]

אופנים המצויים

לא ללמוד בשעת התפילה וקריאת התורה

מלאכת גוי בשבת - אוכזרים המצויים בזמננו

א. ארון סגור – ארון שנסגר ונאבד המפתח, מותר לגוי לשברו לצורך שבת (שי"ד מ"ב ל"ו).

אלארעם (Alarm) – מותר לגוי לכבות אלארעם שנדלק, אבל אסור להפעיל אלארעם ע"י גוי – אם לא במקום חשש הפסד מרובה או צורך גדול (הרב ש"ז ס"ב, מ"ב שיז מ"ב כב).
אמעזאן – מותר לומר לגוי לקחת חבילה שהביאו לו, וכן מותר לצוותו לפתוח, ולדחות ברגל – מותר אפילו ע"י ישראל.

אויזוען (תנור) – מותר לפתוח תנור ע"י גוי, ואף אם בהכרח תיכבה האש.

אש :

- ❖ לצורך סעודה מותר לגוי לכבות ולהקטין האש כששורף התבשיל.
- ❖ אך גוי אסור להגדיל האש בשבת מתחת לתבשיל – כדי לחממו בשביל אורחים.
- ❖ ביו"ט ובשעת הדחק מותר הגוי גם 'להדליק' האש מתחת תבשיל כדי לחממו כל הצורך.

ב. בגדים, מלבושים – גוי אסור להסיר מבגד כתם (פלעק) או לכלוך, אבל מותר לנער מהאבק (שטויב) שעליהם (ש"ב מ"ב ו).

בגדים, כפתור – אסור לגוי לתפור כפתור אפילו בשינוי.

בין השמשות של שבת ויו"ט, הרי שלצורך גדול או מצוה – מותר לומר לגוי לעשות מלאכה עד ב' דקות לפני צאת הכוכבים, ואפילו כבר עשה קבלת שבת (רס"א מ"ב ס"ק י"ז, שמ"ב ביה"ל ד"ה מותר, תרצ"ב סק"ד).

בין השמשות של מוצאי שבת ויו"ט ג"כ כנ"ל, שמ-59 דקות אחר השקיעה – מותר לעשות מלאכה ע"י גוי לצורך גדול או מצוה (שמ"ב).

ג. גויטע בבית – אסורה לעשות שום מלאכה, ואפילו מקבלת כסף, ואפילו בקבלנות, ואפילו לומר לה לעשות מער"ש, אסור (רע"ז ס"א).

גויטע מלאכת עצמה – אפילו מלאכת עצמה – אסורה לעשות בבית הישראל, ומותרת רק בחדרה הפרטי, ואם ניכר שזוהי מלאכת גוי, מותר בכל הבית (רמ"ד מ"ב ל).

גויטע – 'עבודה בבית' – מותר לתת לגויטע כל עבודת הבית כשאין הכרח שתעשה איסור בשבת, ואז אפילו שהגויטע עושה איסור שבת לעצמה כשנוח לה בלי שיהא שום צורך בשביל עבודתה, מותרת, ובבית ישראל מותר רק אם ניכר שזה רק לצרכה,

לכבוד שבת המלכה, להניח בתוך הכית ברכה,

❖ **דוגמא:** כשמצווה לגוי להעלות חפצים בקומה עליונה, אם אין חפצים כבדים ואין הכרח להשתמש במעלית (Elevator), מותר אפילו שהגוי משתמש במעלית לעצמו כשנוח לו יותר מותר, וכן מים חמים בניקוי כלים, כנ"ל.

גויטע – עבודה בבית עם איסור' – כשיש הכרח לעשות איסור שבת בעבודתה אסור לצוותה, לעשות העבודה ההיא, אפילו כשאינו מצוה לה בפירוש לעשות האיסור.

גויטע – עבודה בבית עם איסור מבחוח' – באופן שאין צריך לעשות איסור בעצם המלאכה שנצטווה, אבל לגוי יש הכרח לעשות איסור מסביב חוץ מעצם עבודה, כגון שיש הכרח להדליק הנר בחדר שעושה שם העבודה – גם כן מותר, וי"מ בזה (פרמ"ג ומשנ"ב סי' רע"ו ס"ד, גל רע"א).

ד. דרייער (Dryer) אסור גוי להכניס בגדי תינוקות לייבש בדרייער, ואפילו לצורך שבת.

ה. הסקה (להדליק הייצוג) – מותר לצוות לגוי לפתוח הייצוג כשקר לחולה ולילדים, וכשקר מאוד – מותר אפילו עבור גדולים.

הסקה, כיבויה – אבל אסור לגוי לכבות ההסקה אפילו מעצמו, אא"כ אינו יכול לסבול החמימות.

ו. ווילטשעיר (Wheelchair) – מותר להוליך חולה או זקן לביהמ"ד ברה"ר שלנו שהוא כרמלית.

ז. זוכית – שברי זוכית, מותר הגוי לטלטל ולפנות – רק בחדר שמשתמשים בו (ש"ח סי"ו).

זבל – מותר לגוי להוציא הזבל מהבית, אבל מהחצר לרחוב, להכניס לאיסוף ע"י פועלי העיר, אסור (טל מוקצה שלא לצורך או איסור הכנה).

❖ אך אם משום ריח רע או שצריך לתשמיש הפה, מותר גם להוציא הזבל לרחוב. **זבל, לקשור השק –** אסור לומר לגויטע לקשור שקית זבל, ואם עשתה מעצמה – אין לחוש.

זבל, שקית (Fresh Garbage Bags) – אסור לפותחן אף ע"י גוי, כשצריך לקודע השקית בעת פתיחתן (מכב"פ).

ח. חולה – גוי מותר לבשל לחולה, ואף לרחוץ החולה או להדליק נר לחולה.

חלון – אסור לנקותו ע"י הגויטע עם שמאטע רטוב (נאסע) (משום סחיטה).

חשמל (לעקטער) – קאמפאני שמדליק החשמל בשבת מטעם העיר, מותר להשתמש עם החשמל אפילו רוב ישראל זדים בעיר.

לאסוף השיעורים ללמדה

ט"ו. טחינה – אסור לטחון ע"י גוי בשבת, וביו"ט מותר במקום שמוותר ע"י ישראל.
טלפון – להרים ע"י גוי כדי לדעת מי מתקשר – אסור, אבל אם יש צורך גדול – מותר.

טלפון – שהגוי יודיע בשורת מזל טוב מבית חולים, אסור (דרבנן שלא לצורך).
טלפון – מותר לגוי להחזיר טלפון על הרעסיווער (Receiver) כשמפריע השינה.
ט"ז. ירקות – בבוקר אסור לגוי לחתוך ירקות דק דק לעשות סאלאט עבור שלש-סעודות.

י"ט – אסור לבשל ביו"ט יותר ממה שצריך לסעודות היום, גם ע"י גוי.
כ"ב. כיבוי נר – נכרי שכיבה נר ואח"כ הדליק כדי לתקן מה שכיבה, מותר לישראל ליהנות מהנר, אבל אם מחה ע"ז ואמר לו מה עשית, אסור (שש"כ מח).
כירה (Stove) – כל מה שאסור לישראל לשים ולהחזיר ע"ג כירה ופלטה בשבת, אסור גם ע"י גוי (רנ"ג ס"א-ב).

כסא או שלחן שמתנגד, אסור לתקנו ולהדקו ע"י גוי.
כלים, לנקות ע"י מים חמים – אם יש לכלוך כזה שצריכים לזה מים חמים – אסור, אבל אם אין צריך אלא הגוי עושה כך לנוחיות שלו – מותר.

כבוד הבריות מותר, ולכן מותר:
❖ לומר לגוי לחתוך נייר טואלט.
❖ וה"ה להדליק אור בביה"כ כשצריך.
❖ אם נתלכלך בגדיו עם צואה, מותר לכבס ע"י גוי משום כבוד הבריות.
כביסה – אסור לגוי אפילו מעצמו לשים מלבושים בוואשמאשין.

כרמלית (רה"ד שלנו) – מותר לומר לגוי להביא מאכלי שבת דרכו, ודווקא כגון יין לקידוש או שאר עיקרי סעודה, ולא סתם מאכלים לתענוג (שכ"ה מ"ב ס"ב).
ל"ב. לולב – ביו"ט מותר גוי להסיר עלה מן הלולב עבור טבעות (רינגלעך) למי שצריך, וגם ישראל מותר בשיניו (צאהן) (שע"ת סי' תרנ"א, מהרש"ם).

לולב – אף בשבת מותר לגוי לטלטלו כשצריך למקומו.
לעד (Led, לעקטער לייט), מותר לגוי להדליק נרות 'לעד' לצורך גדול.
לעקטער (כיבוי אור) – מותר לנכרי לכבות האור כדי שישראל יוכל לישון, ע"י רמז בסיפור ישראל (כגון שאומר לו שאינו יכול לישון), אבל אסור לצוותו אפילו ברמז.
לעקטער – אם הנכרי מעצמו כיבה האור, מותר ליהנות מהחושך, אבל צריך למחות

להתברך כל טובה

לגוי לפני שמכבה, אם אין צורך גדול.

בז. מאכלים, מים – גוי שבישל שחימם מים לעצמו או שקנה פירות ושאר המאכלים לעצמו, אסור לישראל ליהנות מזה (שכ"ה מ"ב ט"ז).

מוצאי שבת – אסור לעשות שום מלאכה ע"י גוי בשבת – לצורך מוצאי שבת, ואפילו איסור דרבנן, ובמקום צורך גדול או הפסד – ישאל שאלת חכם.

מוצאי שבת – אסור לגוי להביא דברים על מוצאי שבת דרך רה"ד שלנו (כרמלית), ואפילו לצורך מלווה מלכה או שבע ברכות.

מקווה – גוי מותר להכניס הרבה מים קרים למקווה חמה מאוד, ובאופן שבסוף לא יהיה יס"ב (ש"ח ס"א).

מוקצה – גוי לטלטל מוקצה משום הפסד:

❖ במוקצה מחמת גופו או חסרון כיס – אסור.

❖ במלאכתו לאיסור – מותר (סי' רע"ו פרמ"ג ומ"ב, אבל הגרעק"א אוסר).

מזגן (Air Condition) – אסור לגוי להדליק המזגן בקיץ, אא"כ א"א לסבול החמימות.

מזגן כיבוי – אבל אם קר מחמת המזגן, מותר לומר לגוי לכבות.

מלאכת גוי לעצמו – מותר לומר לגוי לעשות מלאכה לעצמו, כגון בשל לעצמך, תקן כלי לעצמך, אך לא בבית ישראל, (ואפילו שע"ז יהיה לו יותר זמן בשביל ישראל) (ש"ז כ"א).

מלאכה ליתן לגוי לעצמו – אבל אסור ליתן מאכל לגוי ולומר בשל זה לעצמך, או ליתן כלי לגוי ולומר תקן זה לעצמך (שם).

מקרר – פרידזשעדער, מותר לפתחו ע"י גוי, ואפילו יידלק הנר (Lamp), ולסגרו אח"כ (פס"ד).

משחקים – לסדר משחקים (Organizing Toys) המעורבים, אסור אף ע"י גוי (ש"ט מ"ב טו).

משחה – אסור לגוי למרוח לו או אפילו רק לשים משחה ונוזלים (Cream, Lo-tion) על הידיים (ממרח).

משחה – אך גוי מותר למרוח משחה בחולה או תינוק שיש לו גירוי עור (Dipper Rash Rash), אבל הישראל מותר רק לשים שם ולא למרוח (שש"כ פל"ז).

מצוה – גוי שעשה מלאכה מה"ת לצורך מצוה, אסור ליהנות הימנו ואפילו עשה מעצמו.

ולהמשיך שפע בזכותה

מעטפה (Envelope) – מותר לרמז בסיפור (שאינו יכול לקרוא) כדי שיפתח המעטפה ויוציא האיגרת משם (ש"מ מ"ב מ"א).

מפה (טישטעכער) – אסור לגוי להתוך מפת שלהן מפלאסטיק (ניילון) (משום מחתך).
נ. ניקוי כלים – אסור לגוי'טע להשתמש עם דישוואסער (Dishwasher), ואפילו להקל על עצמה (רנ"ב רמ"א ס"ה, שש"כ לא ס"י).

ניקוי כלים – מותר ע"י הגוי'טע, ודווקא כשאינו בו הרבה שומן ושאר לכלוך שבזה צריך להשתמש עם מים חמים דווקא,
❖ ואז אפילו שהגוי'טע משתמשת במים חמים, וכן אם מדליקה הלעקטער, מותר, כי ניכר שהיא עושה להקל לעצמה.

ניקוי כלים – מותר ע"י גוי'טע, ורק אם אין צורך לסחוט השמאטע (Sponge) בעת הנקיון, אלא מנקה במים היוצא מהקראן,
❖ ואז אפילו כשהגוי'טע סוחטת מותר.

ניקוי כלים לצורך מוצש"ק – אסור בכל אופן ע"י גוי, (הכנה ע"י גוי).

נעליים – מותר לגוי להוציא נאגל (Nail) שנכנס בנעליים (וע' מ"ב ש"ז כג).

נעליים עם בלאטע, אסור לגוי לשפשף (דייבען) עם מים (ש"ב ס"ח).

נעליים – וכן אסור לנקות נעליים במשחה או להבריקם (שם וס"י שכ"ז ס"ד).

נר – נכרי מותר להדליק נר כשלא חושך כ"כ, אבל רק ע"י סיפור רמז (לומר שאין מספיק אור).

נר – גוי אסור להדליק נר אפילו מעצמו, וצריך למחות ולגרשו מביתו כשאינו שומע לו (רע"ו).

נר – גוי שהדליק נר מעצמו שלא שמע לו, מותר לישראל ליהנות ממה שהיה יכול אף בלי זה (רע"ו).

נר – נכרי שהדליק נר לצורך עצמו (אפי' שהדליק כדי לעשות עבודה לישראל), מותר לישראל ליהנות (רע"ו סד).

נרות טלטולו – מותר ע"י גוי כשצריך למקום הנר, ואפילו שייכבה מעצמו, אבל גוי לטלטל פמוטות כסף כדי שלא ייפסדו, אסור (ס"י רע"ו).

ס. סוכה – גוי מותר לתקן סוכה שנפלה, כשצריך הישראל לאכול בסוכה, ודוקא ב"ט מותר אבל בשבת אסור (תרל"ז מ"ב א').

סוכה, שלאק – מותר לגוי לפתוח שלאק אפילו כשיש שם מי גשמים ויפול על הדשא, ואפילו בתוך גינה שיש בה אילנות ופירות טובות (פס"ד ע"י גוי).

עירוב – מי שאינו מטלטל ע"י עירוב בעיר שיש עירוב, מותר לטלטל ע"י גוי.

ערב שבת – אסור לומר לגוי אפילו מער"ש לעשות שום מלאכה בשבת ושהישראל ייהנה.

כ.י. **פיאות** – אסור לגוי (וכ"ש ישראל) לתקן פיאות עם דזש'על (Gel) (ש"ג מ"ב פא). פירות – אסור לגוי לסחוט פירות, אך מותר לסחוט ע"ג מאכל אחרת כמו שמותר לישראל (סי' ש"כ).

פלטה – אסור לגוי להוציא הפלאג (Plug) כדי להחזיר הפלטה לארון, אבל מותר הגוי להחזיר הפלטה לארון כשצריך למקומו, כשהפלאג נפסק מערב שבת.

פלאטה – אסור לשים קדירה ע"ג פלאטה ע"י גוי בשבת (רי"ג).

פרחים (בלומען) – אסור להשקות ע"י גוי, וכן הוא הדין כשנפסד, אא"כ יש באיזה אופן שהוא הפסד מרובה, שאז מותר לרמז לו שיש לו הפסד והוא יבין מעצמו.

פרידזשעדער (מקרר) שמנתק הפלאג (Plug), מותר להחזירו ע"י גוי כדי להפעילו, כשיש צורך שבת.

פערקולעטאר (Percolator) – ביו"ט מותר למלאותו ע"י גוי (ולא בשבת), ואפילו אם יידלק הגר (לאמפ).

צ.י. **ציפורניים** – אסור לגוי להסירם מתינוק, אבל מותר להסיר צפרניים לצורך טבילת מצוה.

ק.י. **קאר** – מאקעניק – מותר לתקן קאר של הישראל בשבת, ובתנאי שמתחילה יש לו זמן בלי שייצטרך לעבוד בשבת (רי"ד).

❖ **שם ישראל עליהם** – אך טראק ובאסעס עם שם ישראל עליהם, אסור לגוי לתקנם בשבת, מפני מראית עין – כאילו שהישראל צריך לו תיכף אחר שבת, ולכן מתקנו הגוי בשבת (רי"ד).

קאר – מותר לגוי להוציא חפץ מהקאר מחשש שמא ייגנב, ואפילו שאור יידלק ע"ז (פס"ד).

קאר – אסור אפילו לרמז לגוי להחנות הקאר בצד האחר משום הפסד של הטיקעט. **קדירה** – עיין **תבשיל**

קומפוט – אסור לגוי לשים קומפוט קד על פלטה כדי לחממו (שי"ח).

קענטעלאופ (Cantaloupe) – אסור לגוי לחתוך באופן שעושה צורות ואותיות.

קונזערווין קופסא (Cans) – מותר לפתוח פחיות וקופסאות קונזערווען ע"י גוי, ואפילו לדעת האוסרים ע"י ישראל.

קונסטרוקשאן (בניה) – אסור לגוי לעשות לו קאנסטראקשען כגון לבנות ביתו או לעשות תיקונים בביתו.

ד. ריצפה – לכבד הריצפה (אויס-קערן), מותר בכל אופן ואפילו במקום שאסור לישראל (פס"ד).

ריצפה – אך גם גוי אסור בשטיפת הרצפה (Floor Wash), כי עושים סחיטה ובפרט בלכלוך רב.

ש. שערות – אסור לגוי לסרוק שערות של ילדות קטנות בשבת ויו"ט (שכ"ז). שערות – ה"ה לקלוע שערות ילדות כדי שיתקיימו, אסור אף ע"י גוי.

שייטעל – גוי אסור לשים ספרעי (Spray) ע"ג השייטעל בשבת ויו"ט (שש"כ יד נו). **שעון שבת** (שבת-זייגער) – לצורך גדול מותר לגוי להעריך כפתורי השבת-זייגער בשביל הישראל (עי' של"ד כ"ב, שש"כ י"ג הע' מא, פת"ת רע"ו הע' 75-76).

טיח (קארפעט) – מותר לגויטע לכבדו (אויסקערן) מהפרורים, אבל אסור לומר לנקותו היטב, וכ"ש שאסור להסיר הכתמים (פלעקן) (ש"ב ביה"ל ד"ה י"א).

שלג – גוי אסור לפנותו, אם לא במקום היזק – שאז מותר, וכן אנשי חברה (Company) הבאים מעצמם לנקות השלג, מותר.

ת. תבשיל – גוי שחימום תבשיל בלי דעת ישראל, הרי שאם היה ראוי לאכול המאכלים בצונן מקודם – מותר לאכלם (רנ"ג מ"ב צח).

תבשיל – גוי אסור לעשות חזרת קדירה ע"ג כירה בשבת, ואם החזיר – מותר אא"כ אם היה נתבשל כל צרכו מקודם (סי' רנ"ג ס"א, בה"ל ד"ה ואם).

תיקונים – כל מיני תיקונים אסורים אף ע"י גוי, ואפילו תיקונים קלים כגון לתקן שרשרת הבייק – או להדק כסא רפוי וכדומה.

תיקון בבית – אסור לגוי לתקן שום דבר בבית כגון בחדרים, בדלת, בחלון, בחוץ ובפנים, בכלים או בפלאמבינג, וכן אסור לגוי להחליף גורות (Bulbs).

